
MEMO

Van : Eric van der Aa
Project : Zuivelfabriek Groesbeek
Opdrachtgever : Schiphorst Bemiddeling & Advies

Datum : 14 november 2019

Betreft : Ecologische toets windturbines

1. Aanleiding

Dutch Dairy Products B.V. (DDP) is voornemens om op de locatie Dennenkamp 1b te Groesbeek een zuivelfabriek op te richten. Uitgangspunt is dat de zuivelfabriek zoveel mogelijk gebruik maakt van duurzame energiebronnen. Daarbij worden de mogelijkheden verkend voor de realisatie van een drietal kleine windturbines op het achterterrein. In de aanmeldnotitie (m.e.r.-beoordeling) worden de milieugevolgen van de windturbines op hoofdlijnen in beeld gebracht. Daarbij dienen ook de gevolgen voor aanwezige milieugevolgen te worden beschouwd.

2. Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt op circa 2.3 km van het Natura 2000-gebied de Bruuk en op ongeveer 2.5 km afstand van het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein (zie ook paragraaf 2.2 van de aanmeldnotitie). Europese regelgeving gebiedt dat de externe bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn zich ook uitstrekt tot buiten de landsgrenzen.

Effecten op het Natura 2000-gebied De Bruuk zijn op voorhand uitgesloten aangezien dit gebied zich niet kwalificeert voor vogels. In de onderhavige situatie kunnen de eventuele windturbines binnen het projectgebied wel effecten hebben op vogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein is aangewezen. In deze notitie wordt beschreven of en in welke mate dergelijke effecten kunnen optreden en of aanvullend onderzoek nodig is.

Natura 2000-gebied Vogelschutzgebiet 'Unterer Niederrhein'

Het Vogelrichtlijngebied 'Unterer Niederrhein' is ongeveer 26.000 ha groot en aangewezen als rust- en broedgebied voor de vogelsoorten die zijn opgenomen in tabel 1.

Tabel 1 Instandhoudingsdoelen 'Unterer Niederrhein' (bron: www.natura2000.eea.europa.eu)

Soort	Func-tie	Instandhoudings-doel	Soort	Func-tie	Instandhoudings-doel
Kolgans	c	150000-200000 ex	Tureluur	b	50-100 pr
Toendrarietgans	c	10.000-25.000 ex	Groenpootruiter	c	50-100 ex
Kleine zwaan	c	10-25 ex	Witgat	c	50-300 ex
Wilde zwaan	c	20-40 ex	Bosruiter		50-100 ex
Kleine rietgans	w	5-10 ex	Zwartkopmeeuw	b	5-10 pr
Dwerggans	c	6-10 ex	Visdief	b	130-150 pr
Brandgans	c	2500-3000 ex	Zwarte stern	b	30-50 pr
Brandgans	r	50-80 pr	IJsvogel	b	1-5 pr
Bergeend	r	100-120 pr	Veldleeuwerik	b	0 pr
Smient	w	6000-8000 ex	Oeverzwaluw	b	50-100 pr
Pijlstaart	c	600 ex	Graspieper	b	50-100 pr
Zomertaling	r	6-10 pr	Nachtegaal	b	20-50 pr
Slobeend	c	800 ex	Gekraagde roodstaart	b	40-80 pr
Slobeend	b	6-10 pr	Roodborsttapuit	b	60-80 pr
Tafeleend	c	2500 ex	Kleine karekiet	b	100-250 pr
Tafeleend	b	6-10 pr	Wielewaal	b	6-10 pr
Brilduiker	w	450 ex	Casarca	b	10-30 pr
Nonnetje	c	170 ex	Lepelaar	c	20-40 ex
Zwarte wouw	b	3-5 pr	Blauwborst	b	10-30 pr
Zeearend	w	1-5 ex	Grutto	b	50-80 pr
Bruine kiekendief	b	1-3 ex	Grote zaagbek	c	100 ex
Visarend	c	30-50 ex	Ooievaar	b	15-20 pr
Boomvalk	b	1-5 pr	Roerdomp	c	1-10 ex
Porseleinhoen	b	1-3 pr	Dodaars	c	50-150
Kwartelkoning	b	1-10 pr	Dodaars	b	6-10 pr
Goudplevier	c	50-300 ex	Grote zilverreiger	c	100-200
Kievit	c	1000-3000 ex	Krakeend	c	500 ex
Kievit	b	100-200 pr	Krakeend	b	11-50 pr
Krombekstrandloper	c	10-30 ex	Wintertaling	b	6-10 pr
Bonte strandloper	c	20-50 ex	Wintertaling	c	3000 ex
Kemphaan	c	50-200 ex	Slechtvalk	b	6-10 pr
Bokje	c	10-50 ex	Waterral	b	11-50 pr
Watersnip	c	100-300 ex	Kleine plevier	b	51-100 pr
Watersnip	b	1-2 pr	Wulp	b	15-20 pr
Zwarte ruiter	c	20-50 ex	Wulp	w	600-1000 ex

B: broeden C: concentratie W: overwinteren

Aanwezigheid in en rond het plangebied

De kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied 'Unterer Niederrhein' foerageren deels ook in het omliggende agrarisch gebied op soms grote afstand. Op basis van literatuurgegevens (o.a. SOVON, Vogelbescherming) betreft het de soorten kolgans, toendrarietgans, kleine zwaan, wilde zwaan, kleine rietgans, dwerggans, brandgans, smient, zeearend, bruine kiekendief, zwartkopmeeuw, ooievaar en slechtvalk. De maximale foerageerafstanden¹ zijn voor alle soorten veel groter dan de afstand van het projectgebied tot het Natura 2000-gebied (ca 2.5 km).

¹ Van der Vliet, R (2011): Maximale foerageerafstanden. Op een rij gezet voor 97 beschermde vogelsoorten.

Het plangebied maakt deel uit van het deelgebied *Groesbeek - Wylerbaan, Dennenkamp* waarvan waarnemingen zijn in te zien op www.waarneming.nl. Daarnaast bevindt zich in de nabijheid van het plangebied de trektelpost De Bruuk op 2,5 km waarvan de waarnemingen zijn in te zien op www.trektellen.nl. De ligging van de betreffende gebieden is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Ligging telgebied en trektelpost (blauw)

Onderstaande tabellen laten voor het deelgebied en de trektelpost zien welke kwalificerende soorten zijn waargenomen en in welke maximum aantallen.

Tabel 2 waarnemingen kwalificerende soorten rond plangebied (bron:www.waarneming.nl)

	Groesbeek - Wylerbaan, Dennenkamp		Telpost De Bruuk
Kwalificerende soort Unterer Niederrhein	Aantal waarnemingen 2013 - 2019	Max aantal	Totaal aantal 2013 - 2019
Kolgans	3	50	46856
Toendrarietgans	3	400	4600
Kleine zwaan	-	-	8
Wilde zwaan	-	-	-
Kleine rietgans	-	-	10
Dwerggans	-	-	-
Brandgans	-	-	56
Smient	-	-	1
Zeearend	-	-	-
Bruine kiekendief	2	2	137
Zwartkopmeeuw	-	-	-
Ooievaar	34	62	609
Slechtvalk	3	1	21

Waarnemingen van kwalificerende vogelsoorten in en rond het projectgebied zijn schaars, met uitzondering van grote aantallen ooievaars die incidenteel passeren. Op de trektelpost, waar veel consequenter en gedurende veel meer uren wordt geteld dan ten behoeve van www.waarneming.nl, worden de betreffende soorten vaker en in grotere aantallen waargenomen. Het is op basis van de beschikbaar informatie niet volledig uit te sluiten dat de agrarische gronden in de directe omgeving van het projectgebied een functie hebben als foerageergebied voor kwalificerende vogelsoorten.

Effecten Windturbines

Het Beheerplan² voor het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein vraagt expliciet aandacht voor het effect van windturbines op vogels. De volgende nadelige effecten en bedreigingen worden daarbij genoemd:

- Verstoring;
- habitat fragmentatie / barrière-effect;
- botsingen.

Daarbij wordt verwezen naar systematische studies in Oost-Friesland, waarbij ganzen alleen buiten een straal van 600 m van turbines normale dichtheden bereikten en een gebied van ongeveer 400 meter van een windturbine geheel werd gemedend. Trekroutes tussen individuele rust-, broed- of slaappleatsen kunnen in aanzienlijke mate nadelig worden beïnvloed omdat lange omwegen leiden tot verhoogd energieverbruik door de vogels. Uit observaties van windturbines in het district Wesel is gebleken dat ontwijkende manoeuvres van ganzen meestal al beginnen op een afstand van meer dan een kilometer van de turbines. Gevallen van botsingen met windturbines zijn in hoge mate afhankelijk van de vogelsoort en de habitat. Vooral grote vogels als zeearend en ooievaar zijn daarvoor gevoelig.

² Maßnahmenkonzept für das „Vogelschutzgebiet Unterer Niederrhein“, Landesamt für Natur, Umwelt und Verbraucherschutz NRW (LANUV) (2011).

Als gevolg van deze risico's heeft de regionale vogelwerkgroep (LAG-VSW) in 2007 een advies uitgebracht, met afstanden die moeten worden aangehouden tussen windmolens en belangrijke vogelgebieden (voedselgebieden, slaapplekken, vliegroutes enz.) De *Landesamt für Natur, Umwelt und Verbraucherschutz* beveelt in die situaties een minimumafstand aan van 1.000 meter. Het bovenstaande geldt voor "gangbare" windturbines van 100 meter ashoogte of meer. Onbekend is of en in welke mate bovengenoemde effecten optreden bij de beoogde windturbines met een ashoogte van 25 meter. De afstand van de locatie van de zuivelfabriek tot de grens van het Natura 2000-gebied 'Unterer Niederrhein' is groter dan 1.000 meter (ruim 2.500 kilometer). De afstand tot voedselgebieden en vliegroutes is mogelijk aanzienlijk kleiner.

Conclusies

Resumerend kunnen de volgende conclusies worden getrokken;

- Rondom het plangebied zijn regelmatig verschillende kwalificerende vogelsoorten aanwezig van het nabijgelegen Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein. Bij sommige soorten gaat het om grote aantallen. Verschillende van deze vogels zijn gevoelig voor verstoring door en aanvaringen met windturbines.
- Risico's van windturbines voor vogels zijn vooral beschreven voor turbines die groter zijn dan de in het plangebied beoogde kleine turbines. Onbekend is of en in welke mate dergelijke effecten ook optreden bij dergelijke kleine turbines.
- Onbekend is wat precies de functionele relaties zijn (met name de functie als voedselgebied en onderdeel dagelijkse trekroutes) tussen de directe omgeving van het plangebied en het nabijgelegen Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein.
- Onbekend is wat precies de actuele aantallen van de kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied. Het Beheerplan geeft slechts trends tot 2010 weer.

Indien de beoogde turbines leiden tot slachtoffers of verstoring van kwalificerende vogelsoorten uit het nabijgelegen Natura 2000-gebied en de aantallen van deze soorten bevinden zich reeds onder de instandhoudingsdoelen voor dit gebied, dan zouden de beoogde turbines een significant negatief effect op Natura 2000 kunnen hebben. Op basis van de beschikbare gegevens kunnen dergelijke effecten niet op voorhand worden uitgesloten. Voordat definitief wordt gekozen voor de toepassing van windenergie is nader onderzoek noodzakelijk.

Gelders natuurnetwerk (GNN)

Het plangebied ligt op circa 500 meter van het GNN. Het GNN heeft geen externe werking zoals Natura 2000. De realisering van het bestemmingsplan heeft daarom geen effect op het Gelders natuurnetwerk.

3. Beschermde soorten

Uit de ecologische quickscan (Econsultancy) is gebleken dat voor vrijwel alle potentieel aanwezige beschermde soorten geen overtreding van de Wet natuurbescherming zal optreden als gevolg van de beoogde ontwikkeling, indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan zoals het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen. Alleen ten aanzien van vleermuizen ontbrak voldoende informatie om conclusies te kunnen trekken. Bij aanvullend vleermuisonderzoek (Econsultancy) zijn in de bebouwing op de onderzoekslocatie geen vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld. Daarnaast is geen essentieel foerageergebied en/of een vaste vliegroute voor vleermuizen op de onderzoekslocatie aanwezig. Bij de voorgenomen werkzaamheden worden dan ook geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze beschermde soorten is bij de voorgenomen functiewijziging, met inachtneming van een aantal voorwaarden, niet aan de orde. Dat geldt ook voor de eventuele plaatsing van windturbines.